

Universal Declaration of Human Rights - Kanuri, Central

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Hakkiwa Adamganabe Dunya Ngaro Wowurtəgənama

Katiwu Kura

Adamgana woso kalkal ye kamanzəga nəmngalwo hakkiwa-a nambe-a kənzambibelan kozənyi ye.

Lardəwa Tawakkata Dunyabedə hakkiwa adamganabe ndubesoga haptaa-a nzətkawo-a nzəliwo-asoro tarai cizə dazəna. Tarai cizə datənza adə Tawakam Lardəwa Tawakkata Dunyabebe duwo nəmkam ummawa dunyabebe suro hakkiwa adamganabe-a kuru suro daraja-a nəmngalwo-a ummabe yitatawatsəgənadəben culuwo.

Suro Hakkiwa Adamganabe Dunya Ngaro Wowurtəgənadəben Lardəwa Tawakkata Dunyabedəye futu kəskelan asutinro hakkiwa duwo kam wosoro kalkalro kartaa adəga bayangono.

Hakkiwa anyi nyiro kartaa.

Sandi anyi hakkiwanəm

Sandiga tigənəmro fatkəgəne. Banane sandiga hapkəgəne ye liwe ye kəlanəm-a ummawa amanəm gade gapsəna-asoro.

Yitagattəgə

Adəgaima tada adamganabebe nəmngalwonza kambaata adə-a nəmnduasoo kalkalnza-a hakkiwanza Alanjo-adə shima ferno nəmkambe-a jirebe-a nəlefabe-aro dunya ngason asutəna,

Adəgaima hakkiwa adamganabero cistəgə ba-a fallaktə-abe sawowuro kəndowa halye kurzənyi waazə hangal adamganabero karega rozəgəna, kuru dunya duwo suron adamganasoye tamtam hakkinza manabe-a nzasarabe-a kuru nambe duwo dalil baaro citə-a jero-abadə shima awo talaawaye təmazana woro warmowotə,

Adəgaima awo məradətənədə susu adamganaga dunon təkəkə nəmzaləm-a njokuno-a kəriwutəbedəro howum maibeye hakkiwanzaga səliwodəma,

Adəgaima awo məradətənədə tawaa-a nəmkam-a indikate lardəwaben haptaadəma,

Adəgaima ummawa Lardəwa Tawakkata Dunyabeye suro Tawakamdəben kamburshenza kəla hakkiwa adamganaben nanazaana, kəla daraja-a nəmngalwo-a adamganabe-a kəla kamu-a kwa-a hakkinza kalkal-aben kasadə gozana tamtam-a kəndəga ngəla-a hapsaa nambe gayaga fandoro,

Adəgaima Lardəwa Memba Kaapkadəbe woso wadəga gozana, tawaa Lardəwa Tawakkata Dunybembən, daaraja ndubeso haptaa-a hakkiwa adamganabe-a nambe gaya lajiptə-a galtəro,

Adəgaima wadə adəga yitagattəgə nankaro hakkiwa-a nambe anyi-a asutadə awoye gaya linta,

Adə Nankaro

Samno Kura Dunyabedəye

Hakkiwa Adamganabe

Dunya Ngaro Wowurtəgəna Adəga

warmazəgə

shima mizan ummawa-a lardəwa-a duksoye yitagattəgəbe wo, daji daryenzədə ndu-a nduana-aso fellawan kunten, Wowur adəga karəgən roza, ndusoro yikkəlio-a ilmoṭəgə-an hakkiwa-a nambe anyi-abe nəmgayanza haptaro, suro lardəbe-a indikate lardəwabe-ason ndusoye kalkalro asuzə lajipsə, suro ummawa Lardəwa Memba Karapkadəbe-a suro ummawa gade sədiyanzalan dawuna-ason.

Babu 1

Adamgana woso kambe katambo ye daraja-a hakkiwa-ason kalkalye. Hankal-a nazaru-asoro kəzəpkə ye suro hal nəmharamiben kamazasoga letaiyin ye.

Babu 2

Hakkiwa-a nambe a suro Wowur adəben dəganadə ndu-a nduana-aso kartaa, gayirtə futubibema baaro, gayirta alama jilibeso, kadigəbeso, alagəbeso, təlambeso, adinbeso, siyasabeso au rayiwu, lardə gade au kaduwu gade, kənganti, tambo au awowa laa gade anyiga samunzəna.

Anyibe ngawoman nduma kəla siyasaben kal, kəntəwoben kal au daraja dunyalabe sawawuro kal kərye au lardə kamdə dəganabe sawawuro gayirtinba. Lardə shi gultənama adə kərmai kəlanzəben karga, amanaro musko lardə gadeben karga, kəlanzəlangənyi karga au sədiya kaidawa kəntəwobe laan karga yaye kal.

Babu 3

Ndu yaye hakkinzə kəla ronzə-a nəmkambenzə-a nəlefa kəlanzə-aben mbeji.

Babu 4

Nduma kənji au kaliyaro təgandinba, nəmkənjiro gərtə-a kənji lado-aso awostə ye daptə ye.

Babu 5

Nduma njokunoso, nəmkələdoso, shimaso, azawaso, gənətəginba.

Babu 6

Ndu yaye hakkinzə ndaran yaye shiga kamro asutabe mbeji fuwu howumbelan.

Babu 7

Nduso fuwu howumben kalkal ye kuru gayirta baaro howumye sandiga səliwin ye. Nduso hakkinzə nzəliwobe mbeji gayirtalan fallaktə Wowur adəbe sawawuro-a kəla lan laa gade gayirtadə nankaro waazəna-alan.

Babu 8

Ndu yaye hakkinzə səlwu sandəna mataabe mbeji shara rakkata lardəbelan kəla hakkinzə gaya linta dusturye au howumye shiro cina namtənen.

Babu 9

Nduma dalil baaro kəntaso, jeroso, lardən dutaso ba.

Babu 10

Ndu yaye hakkinzā futu mārādāzānaro shiga shara naptā kəlanzābe walama baa ye jirea yebe kərāntabe mbeji kəla hakkinzā-a kaidawanzā-a kuru awowa gade shara zəganyī-a tawattaaben.

Babu 11

- 1. Ndu yaye ngawo ayawu sādānaben angərdā hakkinzā kawu shiro fuwu sharaben ngawo sālīwo mārādātāna shiro sādānaben ayawunzāga tawatsaginro.*
- 2. Nduma kəla awo abima gənyiben ayawuro tātāinba futubin waano yaye ayawudā ayawuro walzānyiga, sādīya howum lardāben au indikate lardāwaben, sa ayawu adā tādānaladān. Biya gənātəginro walwono yaye ayawu sādān tādānadāga kozāna gənātəginba.*

Babu 12

Ndu kəla baaro wujirwa kəlanzābema, yalwanzābema, au lamar lenām-arenzābemaro ci təkīnba, biya kəla nāmkanzā-a darajanzā-abe nankaro fītānatinba. Ndu yaye hakkinzā howumye shiga nzəlīfobe mbeji kəla dalil baaro wujirwanzāro ci nzākko-a fītānatā-aben.

Babu 13

- 1. Ndu yaye hakkinzā famno-a fato gar-abe mbeji suro dərīnām-kəlle lardā ndasoben yaye.*
- 2. Ndu yaye hakkinzā lardābi yaye luwum koltābe mbeji, lardā kaanzān kunte, kuru lardānzāro waltaabe ye mbeji.*

Babu 14

- 1. Ndu yaye hakkinzā lardāwa gaden nafaka nzəlīwo kəlanzābe nankaro mata-a fando-abe mbeji.*
- 2. Hakki adā ayawuwa gade siyasaa letanyi au bigāwa gade nya-a kasadā-a Lardāwa Tawakkata Dunyabea kəla kəlzanyiro fāidatinba.*

Babu 15

- 1. Ndu yaye hakkinzā nāmkan lardābenzā mbeji.*
- 2. Nduma dalil baaro nāmkan lardābenzā adāga daptinba ye hakkinzā duwo nāmkan lardābenzā faltābe yega daptinba.*

Babu 16

- 1. Kamuwa-a kongawa-a wuraata angalla woso, kalangi abibema baaro jilibema, lardābema, au adin gadebema, hakkinza nyiwa kəndobe-a yal fandobe-aso mbeji. Sa nyiga kəndobelan sandi indiso hakkinza kalkal kuru adāgaima sa gadetābe ishiya ye.*
- 2. Nyiyadā sai kasada sandi indi kamudā-a kwadā-abe mbejilan duwo tādīn.*
- 3. Kəndāga kamun kwanbedā shima badiyaram mārādāgata gaya ummabe wo kuru sandiga kəndāgaram-a kərīye-ason səlīfodā hakkinza.*

Babu 17

- 1. Ndu yaye runzālaro razāgā gantodā hakkinzā kuru adāgaima shi-a am-a kəltām gantodā ye.*
- 2. Nduma dalil baaro razāgānzāga firtinba.*

Babu 18

Ndu yaye hakkinzā nazaru kəndobe-a tawakarbe-a adinbe-a mbeji, suro hakki adāben nambe adinnzā au nzasaranzā faltābe-a nambe shi tilonzā au suro jamuwubelan fetero au ashirlan adinzā au nzasaranzā yikkəlīo-a kəndo-a abuttā-a lajiptā-alan tartaabe mbeji.

Babu 19

Ndu yaye hakkinzā rayiwu-a bayan kəndo-abe mbeji, suro hakki adāben nambe rayiwunzā kalma baaro bayanjin kuru shilan nzāra majin ye sāmoyin ye kuru hawarazāgin futu hawarbe jilibin yaye kəlangai baaro.

Babu 20

- 1. Ndu yaye hakkinzā suro nələfaben samno sapta-a maamala kəndo-abe mbeji.*
- 2. Nduma dunon karapka kasatsənyiro nzəkko ba.*

Babu 21

- 1. Ndu yaye hakkinzā suro gumnati lardənzəbero ci nzəkobe mbeji, shi kəlanzā au wokkilnzā futu kalkallan kartənamben.*
- 2. Ndu yaye hakkinzā suro lardənzəben jamaro tunotobe mbeji.*
- 3. Kasada jamabedā shima fərtā kəntəwo gumnatibero walzā, kasada adā suro karno gondua ye jirebe ye lardā kəpson ndu-a nduana-asoye sadin ye kuru kuriya suro ashirlan au ashirga samunzənalān tadinbelān bayantā.*

Babu 22

Ndu yaye kəla shi memba ummabedān, hakkinzā nzəliwo-a asutā-abe mbeji, kasadā lardəbembēn au tawaa indikate lardəwabembēn futu fasal-a nyama-a lardədābe ləgatarro, razəgā-a nəmkamnzā-a təgalisā baaro yita fuwutəgā.

Babu 23

- 1. Ndu yaye hakkinzā cida kəndobe mbeji, cida sərəgəna karzā kəndo-a futu kaida sandənalān kəndo-a kurumason kaidu cida babelan shiga nzətakawo-a.*
- 2. Ndu yaye, gayirtā futubibema baaro, hakkinzā cida sədāna ləgatarro shiga alutābe mbeji.*
- 3. Ndu yaye cidama sadinga hakkinzā awo alutəginmadā shi-a yalwanzā-a futu darajanza nəmadamganabe ləgatarro sandiga cittənnama alutəgābe mbeji kuru nzāra yaye nasha laa jamaro nafaka kənjobelān mbejiga diwijinba.*
- 4. Ndu yaye hakkinzā karapka cidawube koktabe au kəlanzā nzəkko mbeji tamtam kəlanzābe nzəliwo nankaro.*

Babu 24

Ndu yaye hakkinzā tusu-a kundushi kəndo-abe mbeji, loktu cidabe angalbe kurzāna-a batalla biyaa-a kunten.

Babu 25

- 1. Ndu yaye hakkinzā futu kalkalro mərədətənarō kəndəgābe nələfa-a kəndəga kəji shi kəlanzā-a yalwanzā-abe mbeji, hatta kəmbu-a kənzā-a kazəmu-a fato-a, kurun-a awowa gade tamtambe mərədətənan kunten-a, kuru hakkinzā shiga nzətkawobe mbeji wanee cidaba laa, kundondi laa, nəmmaskin laa, nəmkamba laa, ngəli kurwu laa au kəndəgaram kun-balinbe laaye shiro kənteri cuwutoga.*
- 2. Ya kəndewu-a tada tiwal-asō ngəlarō cistəgā mərədəzāna. Duli dukso, nyiyaa au nyiya baalan katambo yaye səliwo fandodā hakkinza.*

Babu 26

1. *Ndu yaye hakkinzā shiro ilmu kǎnjobe mbeji. Ilmu gultāna adā de sulro tin, gananzā yaye ilmu badiyarambe-a fuwunzābe mǎradātāna-a. Ilmu badiyarambe gultāna adā kǎnjonzādā mburo walzāna. Ilmu nzundube-a shanabe-adā ndarason mbeji ye tǎwandin yero tādā kuru adāgaima ilmu sandin fuwunbedā ye ndusoye sǎwandā kǎrajīnro walzā natāgāye suwudiya.*
2. *Ilmudā nǎmkam kamilga garta-a dunoatā hakkiwa adamganabe-a nambenzā-a nganzazāro walzā. Asutu-a kanadi-a nǎmkam-a indikate lardāwaben fuwuzāgin. Nǎmgade jilibē au adinbe baro sādīn, kuru lardāwa Tawakkata Dunyabeye cidanzā nǎlefa rotabedāga yitafuwuzāgin.*
3. *Yaso Awasoye hakkinza burwoza jili ilmube mǎradāzana karza dulinzaro gultāgābe mbeji.*

Babu 27

1. *Ndu yaye hakkinzā kal baaro lamarwa adabe jamabelan gaam luwobe mbeji, adawadān tamtam fantā-a yasan ngalwotāgānzāro kǎla nzākko-a kuru faidanzān riwa fando-a.*
2. *Ndu yaye hakkinzā nzāliwobe mbeji kǎla lamar bǎrzām-a kǎla ro-aben cida nasha kimiyaben kal, ruwoben kal au muskon tandoben kal shima kunkunzā sutuluiya.*

Babu 28

Ndu yaye hakkinzā howum duwo hakkiwa-a nambe-a suro Wowur adāben dāganadāga yita bayanzāginma gantobe mbeji.

Babu 29

1. *Ndu yaye cida jama suron dāgana sandi baslan nǎmkamnzā kaima baaro yitafuwuzāgin adābe kǎndobe mbeji.*
2. *Suro hakkiwanzā-a nambenzā-a yitagatsāginben, ndu yaye kǎlangai howumye gǎnazānaro dazāgin tǎganasmaro dalil hakkiwa-a nambe-a jama gade gapsanadābe asutā darajātā-a mǎradāwa lamarwa bǎrzāmbe-a kaida suro jamaben kǎndāgābe-a suro naptāram demokǎradiyaben nǎlefa fando-a.*
3. *Hakkiwa-a nambe-a anyi futubiman dalil Lardāwa Tawakkata Dunyabeye ferzānadān nguron dalilwa gadero faidatinba.*

Babu 30

Abima suro Wowur adāben fasaranzā lardāro, samnaro au kamro kartaaro tǎnyi, amari hakki abima kǎndobe au nya laa nganzatābe kǎla hakkiwa-a nambe-a suro adālan dāganadāben bannaro fasartānyi ye tǎnyi ye.
